

Helhetslyftet – Slutrapport Borås Folkhögskola, Du och Ditt liv/Nästa steg

AMIF 2022/20356811

Saara Andersson, lärare

Camilla Karlsson, rektor

Datum: 2025-06-19

Dokumentnamn: Helhetslyftet – Slutrapport Borås Folkhögskola

Kontaktperson: Saara Andersson, Borås Folkhögskola

Projektnummer: AMIF: Helhetslyftet, 20356811

Telefon: 033 12 52 00

E-post: saara@borasfhsk.se

Sammanfattning

Borås folkhögskola har deltagit i Helhetslyftet, Nästa Steg genom insatsen "Du och ditt liv", en kurs för tredjelandsmedborgare långt ifrån arbetsmarknaden. Kursen startade 2023 01 23 på Billdalsgatan 12, Norrby i Borås med 15 studieplatser.

Under projektiden har 25 tredjelands medborgare deltagit i kursen där de utvecklade svenska språket muntligt och till viss del skriftligt. Kursen har gett ökad kännedom om det svenska samhället och arbetslivet. Arbetsformerna som använts har utgått från egna upplevelser och aktiviteter i grupp för att utveckla den kommunikativa förmågan, så som, drama- och dialogövningar, kreativt skapande rörelse, friskvård och studiebesök. Kunskap om olika samhällsfunktioner uppnås i sammanhang som knyter an till det individuella. Medarbetarna i projektet, 2,2 tjänst, har yrkeserfarenhet som folkhögskollärare, SFI-lärare, språklärare, bildterapeut, arbetsterapeut och arbete inom vården vilket har gjort man kunnat se och bemöta hela människan. Vi har arbetat för att lyfta kursdeltagarnas inneboende styrkor och förmågor som förberedelse för vidare studier eller arbete.

Den positiva effekten av projektet har varit ökad hälsa och välmående samt språkutveckling i en trygg sammanhållen grupp uppger deltagarna som gått kursen i "Du och ditt liv", även pedagogerna styrker detta.

En lärdom kursledningen gjort är vikten av att avsätta resurser inför kursstart för informationsinhämtning mellan kursansvariga, deltagare och handläggare samt eftersträva trepartssamtal vid avstämningar och vid planering inför nästa steg för deltagaren. Tolk kan behövas här.

Under projektets gång har antalet tredjelandsmedborgare i Sverige minskat drastiskt, vilket medfört att kommuner haft svårt att finna deltagare i projektets målgrupp. Samordningstid har lagts på rekryteringsarbete och kommuner har avslutat sin medverkan i projektet i förtid. Detta har medfört anpassningar under projektiden för måluppfyllelse i antal deltagare.

Borås folkhögskola har inte ekonomiska möjligheter att prioritera insatser för målgruppen tredjelandsmedborgare, med svenska kunskaper under SFI nivå samt med stor ohälsa, efter avslutad projektinsats.

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Innehåll.....	4
Inledning	5
Projekt mål för Helhetslyftet.....	5
Beskrivning av insatsen.....	6
Resultat.....	8
Beskäftigelses Indikator Projektet - BIP ...	Error! Bookmark not defined.
SKAPA – Skattning Av Progression mot Arbete	Error! Bookmark not defined.
Dokument och bilagor	14
Referenser.....	14

Inledning

Helhetslyftet, var ett projekt som pågick mellan september 2022 till och med maj 2025. Projektet var finansierat genom medel från Asyl- och migrationsfonden (AMIF) och projektägare var Styrelsen för folkhögskolorna i Västra Götalandsregionen med projektledning förlagd på Folkhögskoleförvaltningen. Syftet med projektet var att tillhandahålla ändamålsenliga utbildningar som var anpassade till målgruppens behov där målgruppen var tredjelandsmedborgare (medborgare i länder utanför EU/EES). De utbildningsinsatser som projektet innefattade skulle utgå från tanken om att kombinera yrkesstudier med studier i svenska och/eller andra förberedande insatser inför arbetslivet. Vidare var målet med Helhetslyftet att minska arbetslösheten och öka känslan av delaktighet i samhället hos tredjelandsmedborgare. Då det finns ett samband mellan hälsa, livssituation och möjlighet att ta till sig utbildning hade projektet även inkluderat insatser med hälsokommunikation och föräldrastöd för deltagarna i projektet.

Projektet genomfördes med partners från region, kommun och civilsamhälle i 17 kommuner i Västra Götaland och Halland. Projektpartners ansvarade för olika slags insatser för deltagarna, så som Nästa steg, Kombinationsutbildningar, Förberedande jobbspår kommun och Förberedande jobbspår folkhögskola. För att behålla en sammanhållen projekttidé fanns utöver projektledningen även samordnare för de olika insatserna som har koordinerat de olika delarna i projektet. Denna slutrapport syftar till att beskriva det arbete som Borås Folkhögskola genomförde i Helhetslyftet, redovisa projektresultat samt lyfta fram utmaningar och vilka delar som kommer att tas med i det fortsatta arbetet.

Projekt mål för Helhetslyftet

Helhetslyftet hade tre framskrivna projekt mål för deltagarna samt för verksamheterna;

- 1) ökade kunskaper i svenska språket
- 2) ökad anställningsbarhet där individuella förutsättningar matchar arbetsmarknadens behov
- 3) utvecklade metoder, arbetssätt och samverkansformer för arbetet med integration.

I vår folkhögskola har vi främst arbetat med projekt mål 1 och beskriver vårt arbete med dessa mål i denna slutrapport för Helhetslyftet. I projektet tog projektpartners fram en förändringsteori med mål uppdelat på

Commented [SG1]: Eventuellt en gemensam inledande text för alla där Helhetslyftet beskrivs. Kursiv text är förslag på vad som kan stå.

organisation, ledning och medarbetare samt deltagare. Dessa har sedan följts upp utifrån ett systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete där inrapportering skett genom kontinuerlig dokumentation, vilket i sin tur utgjort underlag i de diskussioner som genomförts på dialogmötena. Dialogmötena har skett mellan projektpartners och projektledning och syftat till att skapa reflekterande lärtillfällen. Systematiken och återkommande diskussioner har bidragit till att områdena nedan har kunnat utvärderas, utvecklas och bidragit till förbättrade arbetsätt.

Organisation

- Upparbetade samarbeten mellan organisationer i projektet.
- Metoder kring samarbete, samverkan och samordning.
- Insatserna är anpassade efter deltagarens behov och förutsättningar samt samhällets kompetensförsörjningsbehov.
- Metodutveckling av kombinationsutbildningar.
- Metodutveckling av BIP samt SKAPA-verktyg för deltagare.

Ledning och medarbetare

- Ledning och medarbetare har ett långsiktigt perspektiv på kedjan av stöd och insatser för deltagarens väg mot arbete.

Deltagare

- 60 % av deltagarna anger att insatsen inom Helhetslyftet har varit till hjälp för deras integration.
- 60 % av deltagarna har ökat sina förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden enligt BIP.
- 80 % av språkdeltagarna har förbättrat sina kunskaper i svenska enligt GERS eller SFI.

Beskrivning av Du och ditt liv

Beskriv er insats i Helhetslyftet, Nästa steg. Vad var bakgrunden till att ni var med i projektet? Vad ville ni uppnå eller bidra med?

Bakgrunden till att vi ville vara med i projektet var att vi såg att det fanns personer med låg eller ingen utbildningsbakgrund som stod långt ifrån arbetsmarknaden i vår stadsdel och i Borås stad. Vi deltog i ett samverkande nätverk med Borås stad och dess utbildningsaktörer där vi sett utmaningarna med målgruppen. Vi fick även en förfrågan från Folkhögskoleförvaltningen och Kommunalförbundet att vara med i

projektet. Vi såg en möjlighet att prova folkhögskolans arbetssätt och kurskonceptet *Du och ditt liv* för deltagare med kort utbildningsbakgrund.

Hur ser er organisation ut? Vilken rollfördelning hade ni och vilka ansvarsområden?

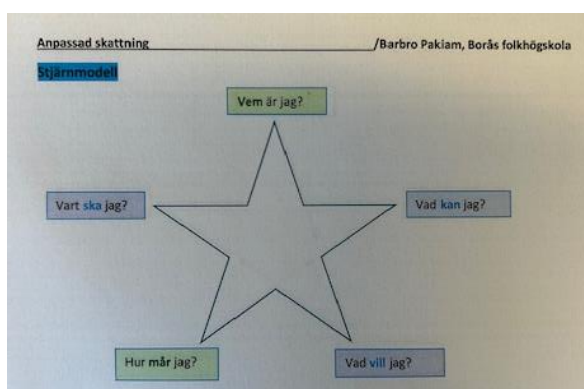
Rektor Camilla Karlsson på Borås folkhögskola har varit ekonomiansvarig och det pedagogiska ansvaret delegerades till projektansvarig lärare med heltidstjänst, Barbro Pakiam. Projektansvarig lärare har ansvarat för progressionsmätningar och att rapportera språkutveckling, månadsbrev samt delrapportering av projektet. Till sin hjälp har inledningsvis funnits 1,2 lärartjänst. Saara Andersson 0,4 tjänst och Malin Gustafsson 0,8 tjänst. 2024 gick Barbro i pension och läraren Saara Andersson tog över projekt/kursansvaret och tjänsten ökades till en heltidstjänst. Höstterminen 2024 tillkom Anja Lodin, lärarassistent på 0,5 tjänst.

Samordnaren för *Nästa steg* på Arbetslivsförvaltningen Borås har varit ansvarig för rekrytering av deltagare in i projektet.

Hur arbetade ni med er insats i Helhetslyftet? Vilka nya arbetssätt eller modeller var tänkta att testa?

Vi har arbetat efter modellen *Du och ditt liv* där vi utgått från deltagares vardag för att utvidga perspektivet till samhälle och arbetsliv. Vi ville även testa en bildstödjande metod för att stärka individen samt att ta till vara på det som en språkstödjande metod. En viktig del har varit att trygga individen i en mindre sammanhållen grupp.

Som förberedelse för BIP-modellen har vi även utgått från modellen *Stjärnskattning* där man utgår från frågorna: Vem är jag? – Vad kan jag? - Vad vill jag? – Hur mår jag? och - Vart ska jag?

Har ni använt er av BIP och SKAPA? Om ja, på vilket sätt?

Vi har inte haft ansvar för BIP eller SKAPA.

Resultat

Beskriv vilka resultat ni ser efter projektet, se projektmål ovan.

Vilka kvantitativa mål uppnådde ni, ex hur många deltagare har gått vidare till studier/praktik/jobb?

Vi har haft 25 inskrivna tredjelandsmedborgare i projektet där vi kunnat arbeta långsiktigt med de flesta. Målet var att ha 30 deltagare men det var svårt att rekrytera tredjelandsmedborgare. De som rekryterades har stått längre från arbetsmarknaden än vad vi hade som målbild. Även språkkunskaperna var lägre än tänkt samt att de som deltagit har haft stora hälsoproblem. Deltagare har oftast kommit till oss via försörjningsenheten.

5 deltagare har gått vidare till praktik via *Jobb Borås* och 1 person har fått en anställning. 4 deltagare är inskrivna på arbetsförmedlingen. En person har läst SFI parallellt med kursen på 50 %. En deltagare är permanent sjukskriven, 3 personer kommer att gå vidare till *Multikompetenta teamet* i Borås sta för att få hjälp med att utreda arbetsförmågan. 9 personer är inskrivna på försörjningsenheten. 2 personer har slutat av olika anledningar.

När det kommer till projektmål 1, ökade kunskaper i svenska är det en person som har höjt sig med ett steg. Det vi ser är att deltagare har ökat och befast sina kunskaper inom sina respektive steg genom t.ex. ett ökat ordförråd vilket lett till att de nu, utifrån sin nivå, bättre kan förstå svenska språket i tal. De allra flesta deltagarna anger att de fått ökade kunskaper i svenska under tiden på kursen.

Vilka kvalitativa mål uppnådde ni, ex hälsoeffekter?

De flesta deltagare anger att de mår bättre nu när det gått kursen. De känner att de har haft en plats att gå till. De har känt samhörighet med oss lärare och sina kurskamrater vilket också har bidragit till en ökad känsla av hälsa hos de flesta deltagare. Deltagare anger även att de nu känner sig mer integrerade i svenska samhället och att de står närmare arbetsmarknaden eftersom de fått ökade kunskaper i svenska.

Vi kan även se en ökad förmåga hos deltagarna i att ta till sig skolundervisning då en del fått öva i att hålla i en penna eller fått lära sig att skriva i en anteckningsbok på ett mer strukturerat sätt. De flesta har ökat

Commented [SG2]: Jmf med lägesrapport
Hur gör/gjorde vi? Hur blev det?

sin skrivhastighet vilket också är till hjälp för att hänga med och kunna ta till sig undervisning. Deltagarna har kunnat lägga mer fokus på inläringen än på själva förandet av bokstäver.

Hur uppnådde ni de mål som ni tänkt? Hur har er organisation eller ert arbete förändrats för att uppnå dessa mål?

Vi har kunnat anpassa undervisningen utefter deltagares kunskaper och behov. Promenader, pauser eller pausgympa och praktiska moment har varit återkommande inslag. Hälsoskolan eller teman som de jobbat med har implementerats via friskvård eller i undervisningen då vi jobbat med samma teman.

Har ni använt er av nya arbetsmetoder?

I arbetet med den bildstödjande metoden i växelverkan med språkträningen har vi kunnat följa och se deltagarnas utveckling som visats i bilder som de målat under tiden i projektet. Vid ökade språkkunskaper, har även vi kunnat se en utveckling i deras bildspråk med mer struktur och ordning samt att det har tillkommit mer färg i bilderna. Bildmetoden var en viktig del av kursen för att se om den kunde hjälpa till att öka deltagarnas generella känsla för hälsa och välmående vilket de flesta deltagare anger att de fått genom att delta på kursen.

Trädet (kan tolkas som en bild av jaget) är avkapat men har fått nya fina grenar och åter bär frukt.

Har det skett andra förändringar i ert arbete?

I början av projektet var det samordnaren som hade kontakt med deltagarnas handläggare men under projektets gång har även vi lärare haft direktkontakt med handläggare på arbetsförmedlingen, försörjningsenheten samt Jobb Borås för att snabba på processen.

Det har varit svårt för kommunerna att uppfylla det kvantitativa målet med tredjelandsmedborgare. Vårgårda kunde inte leverera deltagare och Herrljunga drog sig ur och även Bollebygds kommun. Detta har påverkat samarbetet.

Hur var budgeten i relation till det arbete som ni ville utföra?

En något tight budget. Vi har lagt mer resurser på ökad lärartäthet än vad projektet medfinansierat. Borås folkhögskola har stått för kostnader för rektors arbetstid inom projektet. Det har däremot varit bra att kunna använda schablonbidraget på 40 % för diverse kostnader kring projektets genomförande så som verksamhetskostnader, lokalkostnader och ospecificerade administrativa kostnader.

Samverkan

Samverkan är en viktig del i Helhetslyftet och har utvecklats på olika sätt inom projektet.

Vilka har ni samverkat med och varför?

Vi har samverkat med Borås stad och *Hälsoskolan*, Bollebygds kommun, Marks kommun och Fristad Folkhögskola inom projektet för att planera och genomföra vår del av projektet inom *Nästa Steg*, Helhetslyftet.

Vi har samverkat med *Norrbyhuset*, Borås stad, där vi kunnat nyttja lokaler för kreativt arbete och friskvårdande insatser.

Vi har lokalt samverkat med *Hysesgästföreningen* på Norrby där vi samnyttjat föreningslokaler för kursverksamhet under projektperioden. Genom *FOKIS*, *Folkhögskolor* och *regionens kulturinstitutioner i samverkan*, har vi tagit del av workshops och guidade turer för kursdeltagarnas utveckling. *SISU* med fysisk rörelseaktivitet på folkhögskola vid aktivitetsdagar

Vilka hade ni redan samverkan med och vilka har tillkommit?

De som tillkommit under projekttiden är Marks och Bollebygds kommuner.

Hur har ni arbetat med gemensamma mål för att uppfylla projektets mål?

Vi har deltagit i planerings- och avstämningsmöten på chefsnivå och arbetat gemensamt enligt förändringsteorin.

Vi har deltagit i planerings- och avstämningsmöten med samtliga projektaktörer och medarbetare involverade i projektet på regional nivå samt delregional nivå. Våra medarbetare har deltagit i Helhetslyftets digitala utbildningar/webbinarier och på konferensdagar för att skapa sig en förståelse för projektet som helhet samt för vår del i *Nästa steg* och kursen *Du och Ditt Liv*. Vi har spridit information om projektet och dess möjlighet till utbildning inom föräldraskapsutbildningar och hälsa till Borås folkhögskolas medarbetare samt till andra föreningsaktiva.

Erfarenhetsutbyte och samverkan har skett mellan pedagogerna inom projektet på Borås folkhögskola och Fristads folkhögskola, där projektsamordnaren varit sammankallande.

Vem har haft yttersta ansvaret för att samverkan ska fungera?

Alla projektpartners har haft ansvar för att leva upp till sin del i projektet och rapportera tertialvis till projektledningen på Folkhögskolekansliet. Annika Engbåge har haft rollen att samordna parterna lokalt inom Nästa Steg och rapportera avvikelser till projektledningen. Projektledningen har haft det yttersta ansvaret för projektet som helhet.

Finns det aktörer som ni skulle önskat samverka med mer och varför? Tex arbetsförmedlingen.

Vi hade önskat att regelverken i större utsträckning hade möjliggjort ett samarbete med Arbetsförmedlingen. Redan inledningsvis togs beslutet att lokalt vända sig till Försörjningsenheten för att nå tredjelandsmedborgare som möjliga deltagare i projektet.

Vilka delar av den samverkan som har funnits inom projektet kommer att leva vidare efter projektet? Kommer den samverkan att formaliseras genom t.ex. avtal

Inga formella avtal kommer att tecknas i samband med att projektet avslutas. Borås folkhögskola som aktör inom vuxenutbildningen har breddats och vi har ökad beredskap för framtida samarbeten. De upparbetade personliga kontakterna kommer att finnas kvar en tid. Borås folkhögskola har kvar kontakten med Arbetslivsförvaltningen genom styrelsens arbete och informationskanaler.

Borås folkhögskola är sedan tidigare inkluderade i stadens formella nätverk *Utbildningsspåret*.

Erfarenheter och implementering

Commented [SG3]: Jmf med lägesrapport Vart ska vi? Lärdomar och implemetering

Vilka nya arbetssätt, metoder, förhållningssätt, rutiner som gynnar tredjelandsmedborgare har utvecklats i er verksamhet?

Ett månadsbrev om vad deltagarna arbetat med har sammanställts av lärarna för att deltagarna, deras anhöriga samt handläggare ska kunna få en inblick i lärandeprocesserna och genomförda aktiviteter inom kursen *Du och ditt liv*.

Kursens maskot "Humlan" brukar delta i aktiviteter och utflykter för att sedan involveras i ett återberättande i tredjeperson. Fysisk rörelseaktivitet och rollspel involveras i lärandesituationer.

Om ni arbetat med BIP och SKAPA, vad kommer ni fortsätta att använda i er verksamhet? Fundera över förhållningssätt, progressionsmätning, annat?

Vi har enligt förhållningssättet BIP och SKAPA sett att en kontinuitet hos handläggare och lärare ger stabilitet i arbetet och mer tillit i processer och en ökad måluppfyllelse. Detta kommer vi att fortsätta att sträva efter i vår verksamhet. Då medarbetare eller parter väljer att avsluta medverkan påverkas hela processen negativt, vilket vi sett under projektiden för Helhetslyftet.

Att ha kännedom om progressionsmätning som en etablerad mätmetod har varit lärorikt och kan användas i kommande projektansökningar och samarbeten. Däremot har folkbildningen andra modeller och vi kommer därmed inte använda BIP/ SKAPA kontinuerligt i vår folkbildningsverksamhet.

Vilka framgångar, lärdomar och misstag har ni lärt er av för att kunna utveckla ert arbete?

Det har varit en ögonöppnare att arbeta med en målgrupp med stora hälsoproblem, både fysiska och psykiska. Vi hade deltagare som hade stora hinder att delta, men vi var inte informerade om detta. Detta utmynnade i en situation med hot och våld på en lektion. Det som skiljer sig från våra rutiner är att vi själva brukar göra rekryteringen på våra utbildningar och ge studieplats åt dem som har förutsättningar att klara av studierna. I projektet har rekryteringen gått via samordnaren och därmed har vi i vissa fall haft begränsad möjlighet att få information om deltagares förkunskaper och förutsättningar att delta på kursen. Så var fallet framför allt i början av projektet innan vi kunde hitta rutiner för samarbete med både samordnaren samt handledare. Lärdomen var att vi bjöd in deltagaren och handledaren före kursstart fysiskt på plats att träffa oss lärare och gruppen för att etablera en tidigare kontakt med deltagaren.

Medelåldern för de som deltagit på kursen har varit ganska hög, 50 - 60 år och högre. En insikt är att de personerna fortfarande har en lång väg att gå för att kunna bli självförsörjande och den tiden som det skulle ta inte tycks finnas för gruppen i fråga. Däremot är det inte sagt att de inte vill vara aktiva och delaktiga i samhället.

Vid utflykter märkte vi att det var nödvändigt att vara två lärare då det kunde uppstå situationer där deltagare behövde extra stöttning och en av lärarna fick ta gruppen när den andra behövde fokusera på och stötta deltagare med vårdbehov.

Bildstöd som metod i undervisning har varit till mycket bra stöd och hjälp och underlättat förståelsen. Dock har vi märkt att bildspråk inte är universellt och olika referensramar t.ex. kulturella, kan påverka hur man tolkar bilder, bildspråk och symboler. Vår upplevelse är att bildstöd bör användas med viss försiktighet och att man bör ha med sig vetskapen om att missförstånd kan uppstå.

En lärdom har varit att avsätta resurser inför kursstart för informationsinhämtning mellan kursansvariga, deltagare och handledare samt att eftersträva trepartssamtal vid avstämning och vid planering inför *Nästa Steg* för deltagaren. Här kan det behövas tolk.

Vad kommer ni att ta med i ert fortsatta arbete? Organisatoriskt, rutiner, arbetssätt, samverkan, modeller, förhållningssätt etc.

Vi tar med oss att vi gärna deltar i nya samverkansprojekt i framtiden för att berika verksamheten så länge det är i linje med folkbildningsverksamheten. Förändringsteorin och BIP:s förhållningssätt

med kontinuitet och att flera aktiviteter parallellt gynnar måluppfyllelse, kommer bredda vårt arbetssätt.

Vilka organisatoriska och budgetmässiga förutsättningar behöver ni för att kunna arbeta med eventuella nya arbetssätt som framkommit?

Enligt en kalkyl från 2024 beräknades att ett verksamhetsår motsvarande kursen *Du och ditt liv* år 2026 skulle kosta 1 722 000 kr. De pengarna finns idag inte hos Arbetslivsförvaltningen eller på Borås folkhögskola för att finansiera kursen för målgruppen tredjelandsmedborgare.

Vi är en liten folkhögskola och vi inser att det kan påverka vilka projekt vi kan söka, administrera eller samarbeta i.

Medskick till verksamheter som vill arbeta med liknande projekt.

Inventera vilka parter som bör ingå i projektet. Undersök om medverkande parter har regelverk och finansiering som harmoniserar för det tänkta samarbetet innan start.

Ha rimliga förväntningar på deltagarnas progression i förhållande till investerad tid. Deltagarens progression tar längre tid om det föreligger uppenbar ohälsa. Var beredd på att projektet även ger tid för eget lärande vilket kräver att man har tid för reflektion under projektiden.

Berättelser från kursen

Se bilaga 1 och 2 månadsbrev.

Dokument och bilagor

Bilaga 1 Månadsbrev; Infoblad mars - april 2024

Bilaga 2 Månadsbrev; Infoblad okt - nov 2024

Bilaga 3 Metodbeskrivning

Referenser

Eventuella referenser som ni hänvisar till i texten.